

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลของการให้บริบาลทางเภสัชกรรมที่บ้านแก่ผู้ป่วยโรคเบาหวาน
ผู้เขียน	นางสาววิลาวัณย์ จรุงเกียรติขจร
สาขาวิชา	เภสัชกรรมคลินิก
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบสุ่มควบคุมเพื่อประเมินผลของการให้การบริบาลทางเภสัชกรรมที่บ้านแก่ผู้ป่วยโรคเบาหวานต่อความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วย ความรู้ ในการดูแลตนเองของผู้ป่วย การควบคุมโรค และประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ระยะเวลาตั้งแต่สิงหาคม 2547 ถึงมกราคม 2548 ในผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับการรักษาด้วยยา ณ โรงพยาบาลพระแสง และอาศัยอยู่ในเขต อ.พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี ที่มีระดับน้ำตาลในเลือดหลังงดอาหาร 8 ชั่วโมง ในระยะเวลา 6 เดือนก่อนการศึกษาเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 180 mg/dL และมีคะแนนความรู้และความร่วมมือในการใช้ยาจากการทำแบบสอบถามต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้เข้าร่วมการศึกษา 130 คน สุ่มเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มศึกษา กลุ่มละ 65 คน ทั้งสองกลุ่มรับบริการจากโรงพยาบาลตามปกติ และกลุ่มศึกษาได้รับการบริบาลเภสัชกรรมที่บ้านทุก 6 สัปดาห์ รวม 3 ครั้ง มุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคและการใช้ยา การปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง การค้นหา ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา โดยเน้นปัญหาความไม่ร่วมมือในการใช้ยา

ผลการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มหลังการศึกษาพบว่าความร่วมมือ ในการใช้ยา และความรู้ของผู้ป่วยในกลุ่มศึกษาดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีคะแนนในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมดังนี้ คะแนนความร่วมมือในการใช้ยาเฉลี่ย 1.68 ± 0.31 และ 1.46 ± 0.40 คะแนน ตามลำดับ ($p = 0.001$) สัดส่วนผู้มีคะแนนความร่วมมือดีเท่ากับร้อยละ 28.1 และร้อยละ 11.1 ตามลำดับ ($p = 0.016$) คะแนนความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 11.91 ± 2.87 และ 10.03 ± 1.98 คะแนน ตามลำดับ ($p = 0.000$) สัดส่วนผู้มีคะแนนความรู้ดีเท่ากับร้อยละ 64 และร้อยละ 23.8 ตามลำดับ ($p = 0.000$) ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงคะแนนความรู้เท่ากับ 2.72 ± 2.80 และ 1.41 ± 2.10 คะแนน ตามลำดับ ($p = 0.002$) ในขณะที่ผลต่อการ ควบคุมโรคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มศึกษา ก่อนและหลังการศึกษาพบว่าความร่วมมือในการใช้ยา และความรู้ของผู้ป่วยดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีคะแนนก่อนและหลังการศึกษาดังนี้ คะแนนเฉลี่ยความร่วมมือในการใช้ยาเพิ่มจาก 1.34 ± 0.32 เป็น 1.68 ± 0.31 คะแนน ($p = 0.000$) สัดส่วนผู้ที่มีคะแนนความร่วมมือในการใช้ยาดีเพิ่มจากร้อยละ 4.7 เป็นร้อยละ 28.1 ($p = 0.000$) คะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่ม

จาก 9.19 ± 2.30 เป็น 11.91 ± 2.87 คะแนน ($p = 0.000$) สัดส่วนผู้มีความรู้ดีเพิ่มจากร้อยละ 12.5 เป็นร้อยละ 64 ($p = 0.000$) และผลต่อการควบคุมโรคพบว่าค่า FBS เฉลี่ยลดลงจาก 193.41 ± 56.52 เป็น 169.06 ± 53.11 mg/dL ($p = 0.004$) และสัดส่วนผู้ที่มี FBS น้อยกว่า 180 mg/dL เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.0 เป็นร้อยละ 62.5 ($p = 0.007$) แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบค่า HbA_{1c} ผู้ป่วยที่ได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมที่บ้านมีความพึงพอใจต่อบริการมาก โดยคะแนนมากกว่า 4.0 คะแนนในทุกข้อคำถาม (คะแนนเต็ม 5) ผู้ป่วยรู้สึกสบายใจเมื่อได้พูดคุยกับเภสัชกรเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของตนเป็นข้อที่มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 4.78 ± 0.42 คะแนน

สรุปได้ว่าการให้การบริหารทางเภสัชกรรมที่บ้านแก่ผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีผลเพิ่มความร่วมมือในการใช้ยา เพิ่มความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยอย่างชัดเจน และผู้ป่วยมีความพึงพอใจต่อบริการนี้

Thesis Title	Effects of Pharmaceutical Home Care in Diabetes Mellitus Patients
Author	Miss Wilawan Jaroongkiatkajorn
Major Program	Clinical Pharmacy
Academic Year	2005

ABSTRACT

The present study was a randomized controlled trial which evaluated effects of pharmaceutical home care in diabetes mellitus patients for patients' compliance, knowledge in self-care, disease control and patient satisfaction. The study was carried out at Prasaeng Hospital, Suratthani between October 2004 to January 2005. One hundred and thirty patients who had mean fasting blood sugar (FBS) over 180 mg/dL in 6 months before the study, and less compliance and knowledge score were included. They were randomized into a study and a control group. Both groups received routine services from the hospital. The study group received pharmaceutical home care service every 6 weeks, totally 3 times. The pharmaceutical home care included diabetic education, drug related problem monitoring, drug and non-drug management and assistance to enhance compliance.

Over follow up, when compared between groups, the studied group showed significant better outcome than the controlled group in patients' compliance and knowledge. Scores between studied group and controlled group were mean compliance score: 1.68 ± 0.31 and 1.46 ± 0.40 ($p = 0.001$), proportion of patients who had good compliance score: 28.1% and 11.1% ($p = 0.016$), mean knowledge score: 11.91 ± 2.87 and 10.03 ± 1.98 ($p = 0.000$), proportion of patients who had good knowledge score: 64% and 23.8% ($p = 0.000$) and delta knowledge score: 2.72 ± 2.80 and 1.41 ± 2.10 ($p = 0.002$) respectively. For the disease control, there were not significantly different. When compared in the studied group between baseline and the end of study, there were significant increase in patients' compliance and knowledge. Mean compliance score was increased from 1.34 ± 0.32 to 1.68 ± 0.31 ($p=0.000$), proportion of patients who had

good compliance score was increased from 4.7% to 28.1% ($p = 0.000$), mean knowledge score was increased from 9.19 ± 2.30 to 11.91 ± 2.87 ($p = 0.000$), proportion of patients who had good knowledge score was increased from 12.5% to 64% ($p = 0.000$). For the disease control, there were significantly increase in FBS but were not difference in HbA_{1c}. Mean FBS decreased from 193.41 ± 56.52 to 169.06 ± 53.11 mg/dL ($p = 0.004$) and proportion of patients who had FBS less than 180 mg/dL increased from 39.0% to 62.5% ($p = 0.007$). Patients in the study group satisfied with this service. All satisfy questions had the score more than 4 (from 5). Patients felt good when they discussed with a pharmacist about their disease, this score was 4.78 ± 0.42

In conclusion, pharmaceutical home care could help diabetes patients to improve drug compliance, knowledge in self-care. The patients also will satisfied with this service.